

Maciej Rogalski (red.), *Prawo telekomunikacyjne*, Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, 816 s.

Obszerna praca zbiorowa poświęcona problematyce prawa telekomunikacyjnego, przygotowana pod redakcją M. Rogalskiego, jest pierwszym tego rodzaju aktualnym opracowaniem w krajowej literaturze. Opublikowana w roku 2004 praca zbiorowa „Europejskie i polskie prawo telekomunikacyjne” W. Gromskiego, J. Kolasy, A. Kozłowskiego i K. Wójtowicza (LexisNexis) obejmowała wprowadzenie pakietu dyrektyw UE przyjęty w roku 2002, ale nie uwzględniała jeszcze aktualnie obowiązującej ustawy Prawo telekomunikacyjne z roku 2004.

Omawiana praca jest wynikiem zbiorowego wysiłku autorów, którzy zgromadzili bogate doświadczenie w związku z pracą w Telekomunikacji Polskiej S.A. Poza przedstawieniem stanu prawa i sposobu jego realizacji, praca zawiera wiele unikalnych w polskiej literaturze informacji na temat uwarunkowań technicznych i ekonomicznych związanych ze stosowaniem prawa telekomunikacyjnego w praktyce. Pozwala to, przynajmniej częściowo, zapoznać się z faktycznymi uwarunkowaniami realizacji poszczególnych obowiązków przedsiębiorców telekomunikacyjnych wynikających z ustawy i decyzji regulatora. Praca zawiera wiele informacji na temat przebiegu i uwarunkowań procesów regulacyjnych, w których uczestniczył krajowy operator zasiedziały oraz orzecznictwa sądowego związanego z decyzjami regulacyjnymi.

Rozdział I autorstwa M. Rogalskiego i D. Gałęckiej poświęcony jest pojęciu i zakresowi regulacji sektorowej. Autorzy przedstawiają w nim stan krajowej dyskusji nad pojęciem regulacji sektorowej, nawiązując do źródeł koncepcji związanych z zadaniami i usytuowaniem organów regulacyjnych w administracji gospodarczej. Zakres regulacji sektorowej rozpatrują z uwzględnieniem nie tylko regulacji wyprzedzającej (*ex ante*), ale także regulacji następczej (*ex post*). W rozdziale II M. Rogalski omawia sprawy polityki regulacyjnej w sektorze telekomunikacyjnym nawiązując głównie do struktury zadań powierzonych organom regulacji telekomunikacji oraz celów regulacyjnych realizowanych przez te organy.

Rozdział III poświęcony został źródłom prawa telekomunikacyjnego. J. Radzikowska oraz M.B. Konarski przedstawili strukturę dyrektyw UE dotyczących komunikacji elektronicznej, w tym także kierunek zmian wprowadzonych w tych dyrektywach w roku 2009. Na tym tle przedstawione zostały poszczególne akty ustawowe, wykonawcze oraz umowy międzynarodowe regulujące sprawy telekomunikacji z uwzględnieniem ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, ustawy o radiofonii i telewizji, a także innych aktów ustawowych nawiązujących do problematyki telekomunikacyjnej. W sposób szczegółowy przedstawiono zakres i postanowienia poszczególnych rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy Prawo telekomunikacyjne.

Problematyka realizacji zadań regulacyjnych Prezesa UKE pojawia się w rozdziale IV autorstwa J. Steppy, poświęconym regulacji rynków telekomunikacyjnych. Po wyjaśnieniu procedury regulacji *ex ante* z uwzględnieniem etapu konsultacji i konsolidacji, scharakteryzowano rynki właściwe podlegające regulacji z uwzględnieniem doświadczeń innych państw UE oraz zasady prowadzenia analizy rynku właściwego i doboru obowiązków regulacyjnych. Rozdział ten stanowi bardzo użyteczne kompendium

wiedzy na temat wyniku procesów regulacyjnych realizowanych w pierwszym i drugim cyklu regulacji rynków telekomunikacyjnych przez Prezesa UKE. Zagadnienia regulacyjne są rozwijane w rozdziale V autorstwa B. Kosno i A. Trochimiak, który został poświęcony dostępowi telekomunikacyjnemu. W rozdziale tym omówiono rodzaje dostępu telekomunikacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do stacjonarnej sieci telekomunikacyjnej. Scharakteryzowano status poszczególnych kategorii podmiotów uprawnionych do żądania dostępu od operatora o pozycji znaczącej oraz podstawowe obowiązki przedsiębiorców zobowiązanych do zapewniania dostępu na podstawie decyzji regulacyjnych. Szczegółowo omówiono wszystkie kompetencje regulatora związane z określaniem zakresu dostępu oraz egzekwowaniem obowiązków dostępowych. Specyfikę regulacji dostępowych sieci nowej generacji (NGA) omówił P. Gembicki w rozdziale VI. Przedstawił w nim specyfikę dostępu nowej generacji opartego na światłowodach i omówił podejście europejskie do regulacji dostępu tego rodzaju z uwzględnieniem zalecenia Komisji Europejskiej w tej sprawie. Kluczowym zagadnieniem jest w tych sprawach sposób wspierania inwestycji oraz ograniczania ryzyka inwestycyjnego wynikającego m.in. ze stanu regulacji. Istotne znaczenie dla praktyki krajowej mają omówione w tym rozdziale doświadczenia innych państw UE w zakresie wspierania rozwoju NGA.

Unikalnym źródłem wiedzy na temat rachunkowości regulacyjnej i kalkulacji kosztów w telekomunikacji jest rozdział VII opracowany przez J. Zbiorek. Wyjaśniono w nim znaczenie poszczególnych obowiązków składających się na rachunkowość regulacyjną oraz przedstawiono stosowane w praktyce metodologie kalkulacji kosztów realizacji usług telekomunikacyjnych. Opracowanie to wykracza poza przedstawienie i interpretację przepisów w tych sprawach i zawiera wiele cennych informacji na temat sposobu realizowania obowiązku kalkulacji kosztów w praktyce oraz budowy modeli teoretycznych służących do tego celu. Odrębnie omówiono metodologię sporządzania sprawozdań z rachunkowości regulacyjnej. Obowiązki w zakresie rachunkowości i kalkulacji kosztów są podstawą ustalania cen usług telekomunikacyjnych przez operatora o pozycji znaczącej. Kwestiom cenotwórczym poświęcony został rozdział VIII autorstwa M. Brzozy. Omawia on kwestie ustalania cen na rynkach usług detalicznych z uwzględnieniem doświadczeń praktycznych zgromadzonych w innych państwach europejskich. Na tym tle przedstawiono obowiązki regulacyjne w zakresie kształtowania cen usług telekomunikacyjnych w Polsce oraz zakazane przez ustawę praktyki cenowe. W drugiej części tego rozdziału omówione zostały regulacje cenowe w odniesieniu do rynku hurtowego, z uwzględnieniem poszczególnych ofert ramowych stosowanych w praktyce przez operatora o pozycji znaczącej. Podsumowaniem rozdziałów poświęconych regulacji rynków jest opracowanie M. Brzozy, J. Steppa i M. Pachli poświęcone strategii regulacyjnej (rozdział IX). Porównano w nim strategie realizowane w różnych państwach europejskich w odniesieniu do klasycznej sieci miedzianej oraz sieci nowej generacji.

Rozdziały X i XI poświęcone zostały świadczeniu usług użytkownikom końcowym (M. Rogalski, J. Steppa) oraz świadczeniu usług wchodzących w skład usługi powszechnej (Z. Włodarczyk, A. Rzyśkiewicz). W sposób bardzo szczegółowy przedstawiono wszystkie uprawnienia abonentów publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, sposób zawierania i niezbędną treść umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych oraz odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie takiej umowy. Autorzy odnoszą się do wielu wątpliwości interpretacyjnych powstających na tle stosowania tych przepisów. Odrębnie omówiono te obowiązki, które obciążają przedsiębiorcę o znaczącej pozycji rynkowej. W rozdziale poświęconym usłudze powszechnej omówiono koncepcję

tej usługi, specyfikę poszczególnych świadczeń wchodzących w skład usługi, zasady wyznaczania przedsiębiorcy zobowiązanego do jej świadczenia oraz pokrywania kosztu netto tej usługi.

Rozdział XII, autorstwa S. Żmudzina i G. Bareja, został poświęcony gospodarowaniu częstotliwościami i numeracją telekomunikacyjną. Przedstawiono poszczególne etapy procesu zagospodarowania tych zasobów telekomunikacyjnych, kompetencje Prezesa UKE w tym zakresie oraz sposoby rozdysponowania częstotliwości i numeracji między przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Kwestie te przedstawiono na tle międzynarodowych uwarunkowań wykorzystania częstotliwości i numeracji. Z zagadnieniami tymi jest związany rozdział XIII opracowany przez G. Kuźmicza, poświęcony infrastrukturze telekomunikacyjnej, urządzeniom telekomunikacyjnym i radiowym. Omówione zostały różne formy współdziałania przedsiębiorców w zakresie wykorzystania infrastruktury i łączenia sieci telekomunikacyjnych.

Kwestie tajemnicy telekomunikacyjnej i ochrony danych osobowych w telekomunikacji zostały przedstawione przez S. Chmielewskiego w rozdziale XIV. Autor omówił zakres pojęciowy tajemnicy telekomunikacyjnej, obowiązki przedsiębiorców telekomunikacyjnych w zakresie ochrony tej tajemnicy oraz zależności między przetwarzaniem danych posiadanych przez tych przedsiębiorców a ochroną danych osobowych użytkowników telekomunikacji.

Obowiązki na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego omówił M. Rogalski w rozdziale XV. Składają się na nie zasady postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń, obowiązki w zakresie dostępu i utrwalania przekazów telekomunikacyjnych oraz danych skojarzonych na rzecz podmiotów uprawnionych do zarządzania kontrolą korespondencji telekomunikacyjnej, a także gromadzenia, przechowywania i udostępniania danych objętych retencją. Środki karne i kary pieniężne służące egzekwowaniu powinności przedsiębiorców w tych sprawach, a także w zakresie innych obowiązków w stosunku do regulatora oraz użytkowników usług przedstawił J. Płoski w rozdziale XVI.

Końcowy rozdział XVII, autorstwa J. Płoskiego i W. Pacler, poświęcony został administracji łączności oraz postępowaniu kontrolnemu prowadzonemu przez Prezesa UKE w stosunku do przedsiębiorców telekomunikacyjnych oraz środkom jakie przysługują regulatorowi w zakresie tego postępowania.

Stanisław Piątek

Wydział Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego